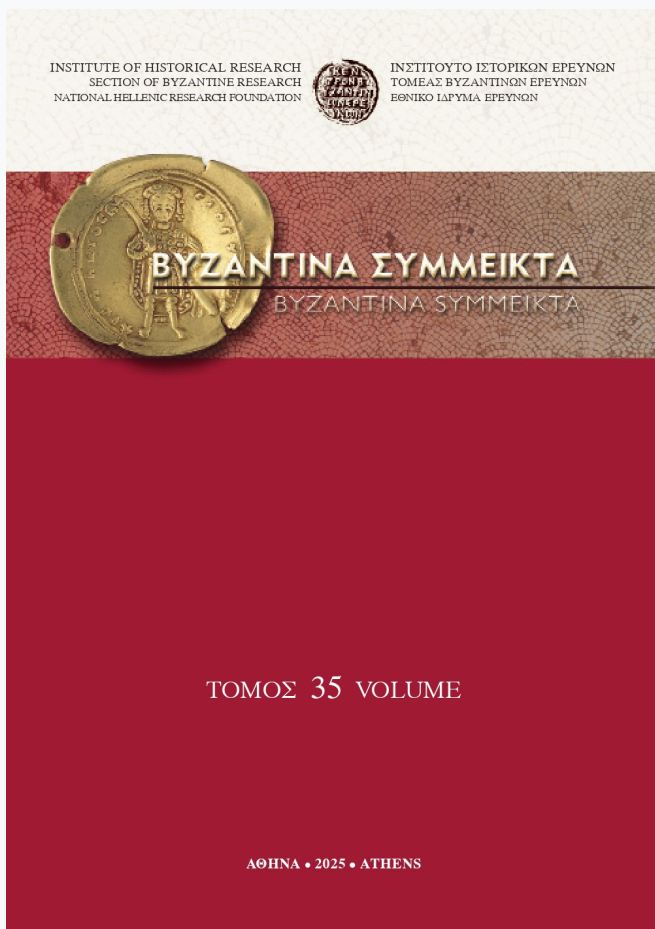

Byzantina Symmeikta

Vol 35 (2025)

BYZANTINA SYMMEIKTA 35

Άνάλεκτα Σταγών και Μετεώρων. Τεύχος 2ο, Μετέωρα 2024

Στυλιανός ΛΑΜΠΑΚΗΣ

doi: [10.12681/byzsym.43287](https://doi.org/10.12681/byzsym.43287)

Copyright © 2025, Στυλιανός ΛΑΜΠΑΚΗΣ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

ΛΑΜΠΑΚΗΣ Σ. (2025). Άνάλεκτα Σταγών και Μετεώρων. Τεύχος 2ο, Μετέωρα 2024. *Byzantina Symmeikta*, 35, 453–455. <https://doi.org/10.12681/byzsym.43287>

Ἀνάλεκτα Σταγῶν καὶ Μετεώρων. Τεύχος 2ο, Μετέωρα 2024, 408 σελ. ISSN 2944-9022.

Τὸ 2ο τεύχος τοῦ περιοδικοῦ *Ἀνάλεκτα Σταγῶν καὶ Μετεώρων - Analecta Stagorum et Meteororum*, κυκλοφορεῖ δύο ἔτη μετὰ τὸ 1ο [βλ. παρουσίαση στὰ *Βυζαντινὰ Σύμμεικτα* 32 (2022), σ. 609-610] καὶ περιλαμβάνει δέκα πρωτότυπες καὶ πολὺ ἐνδιαφέρουσες συμβολές, οἱ ὁποῖες διαφωτίζουν ποικίλα θέματα σχετικὰ μὲ τις μονῆς τῶν Μετεώρων. Περιέχεται ἐπίσης καὶ μία βιβλιοπαρουσίαση.

Πιὸ συγκεκριμένα, καὶ κατὰ σειρὰν: ὁ Χρυσοβαλάντης Κυριακού [“Floating monasteries”. *Meteora, Stylitism and the language of the Sublime: some preliminary remarks*, σ. 17-41] συνδέει τὴν ἀρχαία παράδοση τοῦ στυλιτισμοῦ μὲ τὰ Μετέωρα καὶ διατυπώνει ὀρισμένες προκαταρκτικὲς σκέψεις σχετικὰ μὲ τὴν ἀντίληψη τοῦ “Ὑψηλοῦ” στὴν βυζαντινὴ ὀρθόδοξη παράδοση, προτείνοντας ἓνα ἐρμηνευτικὸ πλαίσιο γύρω ἀπὸ τὴν πολυσημία τῶν “μετεωρέω- words” ὅπως τις ὀνομάζει (σ. 19). Ἡ ἐπιχειρηματολογία του βασίζεται στὶς μελέτες περὶ ἱεροτοπιῶν ἀντιλήψεων τῆς Veronica Della Doria (*From the Holy Mountain to the Holy Rocks: Landscape Hierotopies in Athonite and Meteorite Monasticism*, στὸν τόμο *Holy Mountains in the Hierotopy and Iconography of the Christian World*, ed. A. Lidov, Moscow 2017, 23-36.-τῆς ἴδ., *Landscape, Nature and the Sacred in Byzantium*, Cambridge 2016 καὶ τῆς ἴδ., *Mountain*, London 2016). - Ὁ Φωκίων Κοτσαγεώργης (Ἡ Μονὴ Μεγάλου Μετεώρου κατὰ τὸν 15ο αἰ. μὲ βάση τὸ ὀθωμανικὸ ἀρχεῖο τῆς, σ. 43-85), ἀξιοποιεῖ πληροφορίες γιὰ τὸν 15ο αἰ. ἀπὸ τὸ ἀνέκδοτο ὀθωμανικὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Μετεώρου, πληροφορίες διαφωτιστικὲς γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς Μονῆς καὶ τὴν ἀποτελεσματικὴ προσαρμογὴ τῆς στὶς νέες ἱστορικὲς συγκυρίες. - Δύο ὀθωμανικὰ ἔγγραφα ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τῆς ἴδιας Μονῆς ἐκδίδει καὶ μεταφράζει στὰ ἀγγλικά ἡ Στυλιανὴ Λεπίδα (*Great Meteoron monastery: A case study on the confiscation of monastic endowments 1568-1569*, σ. 87-135), πλαισιώνοντας τὴν ἔκδοση μὲ περιεκτικὴ μελέτη ποῦ

διαφωτίζει τὸ πολιτικοκοινωνικὸ καὶ τὸ οἰκονομικὸ πλαίσιο τῶν γεγονότων. – Ὁ Δημήτριος Ἀγορίτσας (Τὰ μετόχια τῶν θεσσαλικῶν μονῶν τῶν Μετεώρων καὶ τοῦ Δουσίκου στὴν Ὀσδὶνα τῆς Θεσπρωτίας. Πρώτη προσέγγιση, σ. 137-169) ἐπιχειρεῖ, μὲ βάση τὸ γνωστὸ ἀρχαϊκὸ ὕλικό, νὰ προσεγγίσει συνθετικὰ τὸ “ἱστορικὸ” τῶν μετοχίων τῶν μονῶν τῶν Μετεώρων καὶ τοῦ Δουσίκου στὴν Ὀσδὶνα τῆς Θεσπρωτίας, ἐνὸς οἰκισμοῦ ποὺ εἶχε προσελκύσει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν δυτικοθεσσαλικῶν μονῶν ἤδη ἀπὸ τὸν 16ο αἰ. – Οἱ Γεώργιος Μπουδαλῆς, Ἄννα Καρατζάνη, Joy Boutrup καὶ Νικόλαος Τουτός (The byzantine embroidered binding of codex *EBE* 58, σ. 171-220) περιγράφουν λεπτομερῶς (παράθετοντας καὶ χαρακτηριστικὲς φωτογραφίες) ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς βιβλιοδεσίας τοῦ περγαμηνοῦ κώδικα 58 τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος (14ου αἰ.), Τετραεὺγγελοῦ ποὺ ἀνήκε στὸν Ἰωάννη Οὔρηση Δούκα Παλαιολόγο (περ. 1350-1423), μετέπειτα Ἰωάσαφ μοναχὸ (PLP 21179), καὶ ἐπισημαίνουν ὅτι ἡ στάχωση αὐτὴ εἶναι σημαντικὴ ὡς χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τῆς ὁσμωσης καὶ τῆς σύμπραξης διαφόρων τεχνιτῶν καὶ τεχνικῶν. – Ἡ Lilyana Yordanova (An art of exuberance. Frangos Katellanos and the mastery of ottoman aesthetics, σ. 221-272) θεωρεῖ τὸ εἰκονογραφικὸ πρόγραμμα τοῦ καθολικοῦ τῆς Μονῆς Βαρλαάμ ὡς τὸ ἀποκορύφωμα τῆς σταδιοδρομίας τοῦ ζωγράφου Φράγκου Κατελάνου, καθὼς διακρίνεται γιὰ τὴν ποικιλία καὶ τὴν καινοτομία τῶν διακοσμητικῶν του θεμάτων. – Στὴν μελέτη τῶν Ἀθηνᾶς Ζουπαντῆ, Μαρίας Ξεναρίου, Μίρκας Παλιούρα καὶ Κωνσταντίνου Στεφανῆ (Τὰ Μετέωρα στὴν περιηγητικὴ γραμματεία τοῦ 19ου αἰ. Ἐκδόσεις ἀπὸ τὴν συλλογὴ Εὐσταθίου Ι. Φινόπουλου, Μουσεῖο Μπενάκη, σ. 273-343) παρουσιάζονται 26 περιηγητικὰ κείμενα ἀπὸ τὴν Συλλογὴ Φινόπουλου (στὸ Μουσεῖο Μπενάκη) ἀναφερόμενα στὰ Μετέωρα, ποὺ ἔχουν μεγάλο ἐνδιαφέρον τόσο γιὰ τὸ περιεχόμενο, ὅσο καὶ γιὰ τὴν εἰκονογράφησή τους, ἀπὸ τὴν ὁποία παρατίθενται ἀντιπροσωπευτικὰ δείγματα. – Στὴν ἐτυμολογία τοῦ τοπωνυμίου «Καλαμπάκα» ἀναφέρεται ὁ Σπυρίδων Βλιώρας (Ἡ ἐτυμολόγηση τοῦ οἰκωνυμίου “Καλαμπάκα”, σ. 345-375): προέρχεται ἀπὸ ἓναν ἀρχικὸ ὀθωμανικὸ τύπο Kalabag kaya, ὁ ὁποῖος σταδιακὰ ἐπικράτησε ὡς Καλαμπάκα ἔναντι τοῦ τοπωνυμίου Σταγοί. – Ἡ Κρυσταλλία Μαντζανᾶ (Ἀρχαιολογικὸ παράρτημα: μνημειακὴ τοπογραφία Χασίων, τῶν ἄλλων Μετεώρων, σ. 379-390), ἀναφέρεται μὲ συντομία σὲ ναοὺς καὶ μοναστήρια τῆς περιοχῆς τῶν Χασίων (χρονολογούμενα ἀπὸ τὸν 11ο ἕως καὶ τὸν 19ο αἰῶνα) ποὺ διαθέτουν ἐπίσης ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέροντα ὕλικά τεκμήρια. – Ὁ Spiridion Azzopardi (Conservation report the great Meteoron monastery tower clock, σ. 391-401) ἀναφέρεται στὴν συντήρηση καὶ ἐπιδιόρθωση ἐνὸς παλαιοῦ μηχανικοῦ

ώρολογίου τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Μετεώρου. – Τέλος ὁ Ἡλίας Γιαρένης ὑπογράφει βιβλιοπαρουσίαση τοῦ τόμου *Ἄμητος. Τόμος ἀφιερωμένος στὴ μνήμη τοῦ Χαράλαμπου Στεργιούλη*. Ὁ αἰμίμηστος Χαράλαμπος Στεργιούλης (1970-2021) ὑπῆρξε ἰδρυτικὸ μέλος καὶ συνεργάτης τῆς Ἀκαδημίας θεολογικῶν καὶ ἱστορικῶν μελετῶν Ἁγίων Μετεώρων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σταγῶν καὶ Μετεώρων, καθὼς καὶ διευθυντὴς συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ.

Ὁ τόμος εἶναι τυπωμένος μὲ καλαισθησία καὶ ἄψογη ἐπιμέλεια· μὲ τὶς ἐπιστημονικὲς του συμβολὲς ἢ βιβλιογραφία γιὰ τὴν περιοχὴ ἐμπλουτίζεται μὲ ἓνα ἀξιολογώτατο βοήθημα, ποὺ θὰ ἀποτελέσει ἐφαλτήριο γιὰ περαιτέρω ἔρευνες.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΛΑΜΠΑΚΗΣ

Ὁμότιμος Διευθυντὴς Ἑρευνῶν

Ἰνστιτοῦτο Ἱστορικῶν Ἑρευνῶν/ΕΙΕ

